

HRABRI telefon

116 111
HRABRI TELEFON ZA DJECU

0800 0800
HRABRI TELEFON ZA MAME I TATE

www.hrabritelefon.hr
savjet@hrabritelefon.hr

Prilagodile: Sara Milavec i Sara Lulić
Ilustracija: Booboo Tannenbaum
Grafičko oblikovanje: Señor

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
Ured za udruge

Prevencija tjelesnog kažnjavanja u vrtiću – vodič za odgajatelje/ice

Sufinancirano sredstvima Programa za prava, jednakost i građanstvo (2014 – 2020) Europske unije.

JUST/2015/RDAP/AG/CORP/9175

Ova publikacija nastala je u okviru projekta „Od politike do stvarnosti – promjena stavova i praksi od tjelesnog kažnjavanja do mjera za zaštitu djece“ koji se provodi uz finansijsku potporu Europske unije u okviru Programa za prava, jednakost i građanstvo (2014 – 2020). Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost Hrabrog telefona i ni na koji način ne odražava stajališta Europske komisije.

HRABRI telefon
HRABRIM VELIKIMA

PREVENCIJA TJELESNOG KAŽNJAVANJA U VRTIĆU

– VODIČ ZA ODGAJATELJE/ICE

Biti odgajatelj/ica u dječjem vrtiću zahtjevan je i odgovoran posao. Osim što vodite brigu o velikom broju najmlađih i što ih pripremate na životne izazove prateći individualne potrebe svakoga djeteta, u svakodnevnoj komunikaciji s roditeljima kojima ste podrška i vrijedan izvor informacija. Upravo zato je i vaša uloga u borbi protiv tjelesnog kažnjavanja vrlo važna. Ne samo da je važno roditelje upozoriti na negativne posljedice tjelesnog kažnjavanja na razvoj djeteta, koje je i zakonski zabranjeno, nego je važno poučiti ih što mogu učiniti umjesto toga. Da biste ih mogli poučiti, važno je da vi budete svjesni svojih stavova o tjelesnom kažnjavanju i odgoju djece. Iako ponekad možda osjećate bojazan zbog negativnih reakcija roditelja ili mislite da se nemate pravo miješati u njihov odgoj, važno je da se u radu vodite zaštitom dobrobiti djeteta. Upamtite: zaštita djeteta odgovornost je ne samo stručnjaka koji rade s djecom, policije ili Centra za socijalnu skrb, već svake odrasle osobe.

Ovaj letak pomoći će vam da steknete nova ili učvrstite postojeća znanja o tjelesnom kažnjavanju upravo kako biste mogli zaštititi djecu – ne samo suradnjom s roditeljima, već i s drugim institucijama koje se bave zaštitom djece.

ŠTO SE SVE PODRAZUMIJEVA POD TJELESNIM KAŽNJAVANJEM?

Odbor za prava djeteta UN-a¹ definira tjelesno kažnjavanje kao svako kažnjavanje pri kojemu se primjenjuje fizička sila čija je namjera nanijeti određeni stupanj boli ili nelagode, ma kako blagi oni bili.

Prema toj definiciji u tjelesno kažnjavanje ubraja se udaranje djeteta rukom i različitim pomagalima (npr. kuhačom), no ono uključuje i tresenje, bacanje, grebanje, ujedanje, povlačenje za kosu ili uši, prisiljavanje djeteta da stoji u neudobnom položaju, nanošenje opeketina, prisilno gutanje i drugo. Istovremeno, Odbor navodi kako je važno razlikovati postupanje kojim se namjerno nanosi bol, nelagoda i poniženje od zaštitničkog tjelesnog djelovanja odnosno intervencije čiji je cilj zaštita djeteta od opasnosti.

Primjer zaštitničkog djelovanja bila bi, primjerice, situacija u kojoj roditelj uhvati dijete kako bi ga sprječio da istrči na cestu kojom se kreće automobil. S druge strane, to nije situacija u kojoj bi roditelj udario dijete po guzi jer se našlo u opasnoj situaciji.

Tjelesno kažnjavanje je u Hrvatskoj zakonski zabranjeno u svim segmentima od 1999. godine.

¹ Odbor za prava djeteta Ujedinjenih naroda: Opći komentar br. 8, 2006. godina, stavak 11.

ZAŠTO RODITELJI KORISTE TJELESNO KAŽNJAVANJE?

Roditelji koriste tjelesno kažnjavanje iz različitih razloga. Najčešće udare dijete uslijed vlastite ljutnje i frustracije, kada se osjećaju bespomoćno, zbog čega se kasnije i sami osjećaju loše. Ponekad fizičko kažnjavanje koriste jer ne poznaju druge odgojne metode i možda je u njihovoj obitelji to bila jedina metoda koju su upoznali. No razlog može biti i taj što vjeruju u neke mitove o tjelesnom kažnjavanju ili zato što nisu svjesni koliko tjelesno kažnjavanje zaista može naškoditi djetetu.

ZAŠTO JE TJELESNO KAŽNJAVANJE LOŠE?

Tjelesno kažnjavanje je povezano s²:

- više agresivnih i antisocijalnih ponašanja
- više internaliziranih i eksternaliziranih poremećaja
- lošijim mentalnim zdravljem u djetinjstvu, adolescenciji i odrasloj dobi
- nižim samopoštovanjem
- narušenim odnosom s roditeljima
- slabijom moralnom internalizacijom
- većim rizikom od tjelesnog zlostavljanja
- podržavajućim stavovima o tjelesnom kažnjavanju u odrasloj dobi

² Gershoff, E. T. i Grogan-Kaylor, A. (2016). Spanking and Child Outcomes: Old Controversies and New Meta-Analyses. Journal of Family Psychology. Advance online publication, <http://dx.doi.org/10.1037/fam0000191>.

MITOVI I ČINJENICE O TJELESNOM KAŽNJAVANJU

M: Odgoj djeteta je privatna stvar obitelji te svatko ima pravo odgajati dijete kako želi.

Č: Djeca imaju svoja vlastita prava te, kao i odrasli, imaju pravo na zaštitu od nasilja. Država ima odgovornost štititi prava djeteta te im osigurati zaštitu od svih oblika nasilja, uključujući i zaštitu od tjelesnog kažnjavanja.

M: Djecu treba tjelesno kažnjavati kako bi naučila razlikovati dobro od lošeg i kako bi naučila držati se pravila. U suprotnom, djeca bi bila razmažena i neposlušna.

Č: Djeci su granice potrebne, no njihovo poštivanje može se postići pozitivnim oblicima discipliniranja, jer jedino tako djeca mogu istinski usvojiti pravila i vrijednosti, tj. internalizirati ih. Udarcima djeci šaljemo lošu poruku i ne usmjeravamo ih na poželjna ponašanja.

M: Ako roditelj ponekad udari dijete, ne znači da će i ono biti nasilno.

Č: Djeca od roditelja uče kako se ponašati prema drugima te tako usvajaju i poželjna i nepoželjna ponašanja. Tjelesno kažnjavanje uči djecu da je nasilje prihvatljivo rješenje – ako roditelj udari dijete, u redu je da i dijete udari drugoga.

ŠTO UMJESTO TJELESNOG KAŽNJAVANJA?

osigurati okolinu u kojoj se dijete može igrati slobodno, bez brige o tome što smije, a što ne smije dirati (npr. utičnice) jasno i odlučno NE može dijete zaustaviti ako se nađe u opasnoj situaciji verbalno usmjeravanje – djetetovim ponašanjem upravljamo na način da mu kažemo što želimo i da objasnimo svoju uputu (npr. Molim te da hodaš umjesto da trčiš po stepenicama.) fizičko usmjeravanje – nježnim dodirom usmjeravamo djetetovu pažnju davanje izbora primjerenog dobi djeteta (npr. Vani pada snijeg. Hoćeš li obući plavu ili zelenu kapu?) uspostavljanje jasnih, pozitivno oblikovanih pravila (npr. Smiješ gledati crtić nakon što pospremiš igračke.) nagrade umjesto udaraca (pohvala, pažnja, dodir, privilegije (npr. gledanje najdražeg crtića, zajednički izlet, sitni pokloni)

Djecu možete najbolje zaštитiti ako surađujete s roditeljima i drugim institucijama koje se bave zaštitom djece i njihovih prava.

M: Zakonska zabrana tjelesnog kažnjavanja dovodi do bezrazložnih prijava centrima za socijalnu skrb i prijetnji policijom.

Č: Cilj zakonske zabrane tjelesnog kažnjavanja i ponižavajućih postupaka prema djeci nije kazniti roditelje, već zaštитiti prava djeteta i potaknuti promjenu ponašanja roditelja. Zakonska zabrana daje jasnu poruku da je tjelesno kažnjavanje loše.

M: Udarac po guzi ne znači da roditelj tuče svoje dijete – to nije nasilje.

Č: Ne može se povući granica između „prihvatljivog“ i „neprihvatljivog“ nasilja prema djeci. Udarac uči dijete da je nasilje prihvatljiv način rješavanja sukoba. Iako svaki udarac ne boli jednak „izvana“, djeca govore kako ih boli „iznutra“, jer ostavlja emocionalne posljedice.

Svaki udarac, bez obzira što se dogodio “u dobroj namjeri”, boli.